

- Ez a legközelebbi alkalom nem fog be-
következni. Az ilyen elemi mutatókkal
szakítottam. Önöknek azonban el kell hinni
a gyakorolt megfigyelőnek az állítását, amint
azt a kémiai analízis is teszik.

- Onnek talán az a szándéka, hogy tovább
folytassa a kísérletezést ezzel a fráterrel, akit
rajtakaptak, hogy őnt a tulajdon orra előtt
részeldi?

- Bizonyára, miért nem?
(Folytatása következik.)

Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy hazában.
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.
Amen.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Könyves Tóth Kálmán, a kiválóan érdemes
ősz író, lapunknak talán legrégebbi élő munka-
társa nagy ritkán ugyan, de ép oly sikerrel, mint
ifjabb éveiben, ma is fölveszi még írói tollát.
Legutóbb is egy szép költeménnyel örvendez-
tette meg szerkesztőségünket. A nemes magyar
érezési vers, mint költője kísérő levelében mondja,
"híven tükrözi azt, a mi most mindnyájunk szí-
vében honol". Eredetileg a Magyar Történelmi
Társulat Debreczenben tartandó ünnepére készült
prólogosnak, de mivel az ünnepet késő ősze ha-
lasztották, a költő lapunk útján kívánja nyilván-
osságra hozni. A lendületes verset itt adjuk:

Vissza a múltba!

Szegény magyar gyászruhát öltve sír ma,
Sírta e szédarabolt hazát,
Mint ha be lenne zárva néma sírba
S a domb fölött vad orkán zúgna át!
Előőre romboló fergetegnek,
Halál kíséri, hol csak megjelen...
Elmulását hirdeti nagy betegnek,
Hajnalt sem ér rózsaszín reggelien!

Igy búslakodva kialudt reménnyel
Látom e drága hont rayatalán...
S im egyszerűcsak föl sugarzik az éjjel.
Megoldva e titokzatos talány!
Éltre kél a múlt s a hős vitézek
Sírjól kiszállva járnak itt,
Kihűlt remény éled, ha arra nézek,
Elűzik ők bánatunk árnyait!

Tekintsetek vissza letűnt időkre!
Ezer csapás érte a nemzetet,
Kacag az ellenség... kész sírja gödre!
Mégis kilábolta mindezeket!
Fatár, török, német tört életére,
Századokig hordozott rabigát.
Széttörve azt, szabadságát elérte,
Nem volt nehéz előtte semmi gát!

Dicsőült hősei régmúlt időnek,
Búzdítsatok, ha csapás könnyt fakaszt.
Szébb jövőnknek derűs napjai jönnek,
Érhetünk meg koszorúzott tavaszt!
Remélhetünk, ha nyomotokba lépve,
A küzelemben példátok vezet.
Fohászokodva nézünk föl távol égre:
Múltunk a jelennel így fog kezlet!

Lesz még ünnep... feltámadásra várva,
Régmúlt jövőnk szilárd alapköve.
Majd helyre áll hazánk tépett határa,
All oszlopa, nincs egy is ledőlve.
Rajtunk még a véres háborúk átka,
Rombolva pusztít iszonyu vihar,
De vissza nézve a régi világba,
Uj erőt merítve győz a magyar!
Könyves Tóth Kálmán.

Bevezetés a fizikába. *Tangl* Károly ily című
munkája nem szakemberek, hanem laikusok,
művelt olvasók számára készült összefoglalása a
fizikai tudomány mai állásának. Nagyon világosan,
teljes tudomány apparátussal tárgyalja a föl-
vetett kérdéseket s a maga nemében kitűnő tájé-
koztatást nyújt róluk. A könyvet a Pantheon
adta ki.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közeli napokban: *Loschitz* Lajos dr.
fővárosi ügyvéd, 69 éves korában Budapesten. —
Péter István m. kir. pénzügyi főtanácsos 68 éves
korában Budapesten. — *Domé* József kir. tanácsos,
nyug. pénzügyigazgató, Heves vármegye törvény-
hatósági bizottságának tagja, 67 éves korában
Budapesten. — *Kolosvári Kolosváry* Ödön, nyug.
miniszteri tanácsos, Budapesten. — *Zichy* István
gróf, volt országgyűlési képviselő, 56 éves korában
Zichyújfalun. — *Füßp* Artur, nyug. m. kir. al-
tábornagy, a hadiszízményes és kardos Lipót-rend,
vaskoronarend stb. lovagja, 67 éves korában Buda-

pesten. — *Zilahi Éltető Géza* dr., zilahi földbirtó-
kos, Szilágy vármegye törvényhatósági bizottságá-
nak tagja és tb. főszolgabírája, 46 éves korában
Budapesten. — *Kenedi* László miniszteri osztály-
tanácsos tragikus körülmények között elhunyt.
Fia volt *Kenedi Géza*nak, a kiváló publicistának
és volt országgyűlési képviselőnek. — *Domotor*
Zoltán nyug. kir. járásbíró Székesfehérvárott 56
éves korában. — *Kontur* Imre fővárosi kereskedő
51 éves korában Budapesten. — *Roller* Béla, a
Franklin-Társulat czegeggyőzője 38 éves korában
Budapesten. — *Ghiczi*, assa és ablanczkürti *Ghyczy*
Gyula, az Országos Központi Hitelszövetkezet fő-
tisztviselője 41 éves korában Bécsben. — *Ifj.*
Kirchner Béla, hadviselt tanárjelölt, tart. tüzér-
hadnagy, 23 éves korában Budapesten. — *Bathhány*
Ödön gróf, *Bathhány* László herceg dr.-nak, a
híres körmendi szemorvosnak fia, 21 éves korában
Körmenden.

Özv. *Zsóke* Pálné, *Zsóke* Antal dr. nemzetgyű-
lési képviselő édesanyja 72 éves korában Csík-
szeredán. — *Stehlo* Kornélné, szül. felsőkubini
Meskó Berta 65 éves korában Budapesten.

KÖZGAZDASÁG.

A Magyar Város- és Községfejlesztési Rt.
1920. évi osztalékszelvényei június 3-tól az intézetnél
és a Jelzálog-Hitelbanknál 40 koronával váltatnak be.

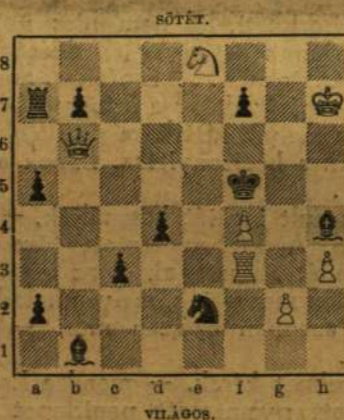
**Az Urkány-Zsilvölgyi Magyar Köszén-
bánya Részvénytársaság** közli, hogy folyó hó
6-án *Ullmann* Adólf báró elnöklété alatt megtartott
rendes közgyűlése elhatározta, hogy az 1920. üzleti
osztalék fejeében 40 %, vagyis részvényenkint 80 K
fog a 30. számú szelvény beszolgáltatása ellenében
folyó hó 8-tól kezdve kifizetésre kerülni.

A Magyar-Olasz Bank folyó hó 6-án megtar-
tott első rendes közgyűlésén elfogadta az igazgatóság
által előterjesztett és 38.197.894-60 korona nyereséget
felmutató mérleget. Az osztalék részvényenkint 15 K
(7 1/2 %), mely f. hó 10-től kezdve folyósítatik.

A Magyar Agrár- és Járadékbank r.-t. f. hó
6-án megtartott évi rendes közgyűlésén elfogadta az
igazgatóság által előterjesztett és 7.018.494-44 K nye-
reséget felmutató mérleget. Az osztalék részvényenkint
30 K (7 1/2 %), mely f. hó 10-től kezdve folyósítatik.

SAKKJÁTÉK.

3179. számú feladvány Chocholouš G.-től, Prága.

Világos indul és a második lépésre matot ad.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 1921. évi 9-ik számában
megjelent képtalány megfejtése: *A szűkségnek
nincsen szabott törvénye.*

Felelős szerkesztő: **HOITSY PÁL.**
Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-u. 4.

Bélyeggyűjtőkkel

cserélek, adok debreceni Zóna I. és
II. kibocsájtást, különlegességeket is.
SPRINGER J., Debrecen, Fő-u. 38. sz.

Kötelező példány
FRANKLIN-TÁRSULAT

13. SZÁM. 1921. (68. ÉVFOLYAM.)

SZERKESZTŐ
HOITSY PÁL.

BUDAPEST, JULIUS HÓ 10.

Szerkesztőségi iroda: IV. Vármegye-utca 11.
Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4.

Előfizetési ára: a július-szeptemberi évfolyamra 60 korona.
Megjelenik havonta kétszer. — Egyes szám ára 12 korona.

Külföldi előfizetésekhöz a postailag meg-
állapított viteldíj is esatolandó.

**A BOLDOGÁGHOZ
NEM KELL SOK,
KÉT PÁR**

**Berson
GUMMISAROK**

Keltetőgépeket
minden nagyságban,
csibenevelőket, csontdarálógépeket,
tömőgépeket
és az okosabb háztartásfenntartáshoz szükséges
összes felszerelési tárgyaktól szállítja a leg-
jobb szakszög.

NICKERL ÉS TÁRSA Részvénytársaság
Budapest, V. Vilmos császár-út 52. szám.
Minden keltetőgéphez 30-50 drb. szerkesztett vagy tiszta faj-
keltetőgépet ingyen szállítunk.
Kérje a 34. számú árjegyzéket 5-11 K bélyeg beklüszölés ellenében.

PÁLINKAFŐZŐÜSTÖK
zsirolvasztó- és mosóüstök vörösrézből.

Vermorel-rendszerű szőlő-
permetező. Szőlőpermetők.
Permető alkateszkek.
gummitól és sárgarézből.
Szőlőzők és préses. Ku-
koricamorzsolók és darálók.
Bárányok és szecskavágók.

Rézgálc, ratna,
kőpor, rézkápor és
kőolaj a kátról azonnal
kapható.

SZONTÁGH PÁL
rész- és szerszámgár
Budapest, IX., Üllői-út 19. sz.

JÓ PAJTÁS
**BENEDEK ELEK
GYERMEKUJSÁGA**

a szívet-lelket nemesítő törté-
netek, mesék, versek, ismeret-
gazdagító olvasmányok való-
ságos kincsesháza.

Rendes munkatársai: *Váradi*
Antal, *Vargha* Gyula, *Lampérth*
Géza, *Kárhay* Emil, *Avar* Gyula,
Feleki Sándor, *Mihályffy*né Pál
Lenke, *Berényi* Lászlóné, *Tábori* Kornél,
Kozma Imre, *Csanády* Sándor, *Szekely* Nándor,
Jókay Lajos stb.

Állandóan közöl a régi nagy magyar és ide-
gen költőktől a gyermekifjúságnak való költe-
ményeket.

A JÓ PAJTÁS-t a Franklin-Társulat (Budapest,
IV., Egyetem-utca 4.) adja ki.

Előfizetési ára negyedévre 25 korona.
Egyes szám ára öt korona. Mutatványszámot
kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal.

BEÜTHY ZSOLT, A KISFALUDY-TÁRSASÁG ELNÖKE, MEGNYITJA AZ ÜNNEPÉLYT.

A KESZTHELYI HELIKONI-ÜNNEPRÖL.

MAGYAR ILIÁSZ

REGÉNY A VÉGEKRŐL. — IRTA RÁKOSI VIKTOR.

(Folytatás.)

Klárka ezen is jóízűt kacagott; azután a hölgyek is felöltöztek és az egész társaság az udvarra vonult. Klárka lovainak a gyep-
lőjét ezuttal Pista vette át, a hölgyeket pedig Barna a szán belsejében helyezte el és boldogan élvezte az édes teremtsének köz-
létét. Végül mind a kettőjüket betérítette egy angorakecske szőréből készült pompás takaróval, a takarót remegő kézzel végig simogatta és egy mély sóhajjal jelentette, hogy készen vagyunk. Az urak, a kikhez még a kurátor is csatlakozott egy ócska puskával, fölkapaszkodtak a bíró szánjába, s előre indultak. Klárka szánja utánuk eredt. Minden kutyaugatásra, melyet meghallottak, a missz összezsémmelt és nyöszörögni kezdett, majd korholta Klárkát, hogy örülni tud a kalandnak és a veszedelmes helyzetben nem tudja magát komolyan viselni. Végre is a kis tündér elvesztette a türelmét és oda-
vágta a missznek, hogy nem szégyenli magát angol lány létére ilyen gyávának lenni?

Barna komor hallgatagságban ült a helyén és a mai délután egyes jeleneteit és szavait igyekezett emlékezetébe idézni. Ólomsúly-
lyal nehezedett rá a gondolat, hogy életében talán utoljára történt, hogy ezzel a lánnyal ilyen bizalmas körben találkozott. E pillanatban már ismét oly távol van tőle, mint a feje fölött hidegen sziporkázó fényes csillagok. Néha olyan diákosan romantikus hangulat szállta meg és kívánni kezdte, vajha alkalmá nyílnék hősileg védelmezni őt a farkascsorda ellen. Mint az oroszlan küzdene a vadállatok ellen és elesnék, hogy őt megmenhessen. Milyen emléket állítana magának a lány szívében! Aztán keserűen elnevette magát. Milyen kegyetlen egy sors, hogy egy ilyen fiatal legénynek mint ő, az legyen az egyetlen reménye és boldogsága az életben, hogy kedveséért meghalasson.

De csakhamar véget ért minden ábrándozás itt is, ott is. Még a veszedelmes erdő-
sarkokhoz sem értek, mikor Felső-Sztrégova felől vágatva jött velük szembe egy hatalmas négy lovas szán, megrakva egy csomó fegyveres vadászszal és erdőkerülővel. Az aggó nagyapus küldte unokája elé. Az urak leugrottak szánjukról, odaléptek a hölgyekhez, udvarias és rövid köszönéssel elbucsu-
sztak. Azzal ügyet sem vetve a villámgyorsan magához tért missz hállakodására, szánjukra ugrottak és elrobogtak.

Most már megoldódott a missz nyelve és tele torokkal kezdett fecsegni a délutáni eseményekről, de Klárka rászólt, hogy nem óhajt beszélgetni, mert nagyon fáig a feje. Azzal az angora-takaró alá bujt és többé egy szavát se lehetett venni. Fázott és nagy kedvetlenség szállta meg.

II.

Villámcsapás karácsony éjszakáján.

A két Sztrégova csendjét az apró, úgynevezett kakasharangok lármás, de nem kellemetlen kolompolás verte föl. Ezeket a kakasharangokat télen a lovakra szokták tucatszám alkalmazni és hangjuk úgy arány-
lott a templomi harangok kongásához, mint a gyermekszívaj a felnőttek kiabálásához. És a toronyban lakó öreg hangokat bizonyára kellemes ábrándokba ringatta ez a hang, mert mintha gyermekkorukat idézte volna vissza. Az uradalomnak minden járműve mozgósítva volt, hogy a vendégeket a vasúti állomásról beszállítsa és állandóan rendelkezésükre legyen. Elsőnek Sztrégovay Tamás báró és két fia érkezett meg. Tamás báró hízásnak induló, kissé elparlagiasodott,

de jó kedvű és rokonszenves vidéki mágnás volt, a két fia könnyűvérű, fölületes, pesti kabaré-vicczekkel és színházi pletykákkal megtömött ifjú volt. Most külömben huszártiszti egyenruhát viseltek, tele érdemrendekkel, mert a háborút a fronton vitézül végig küzdötték. Ebben a tekintetben semmi hiba nem esett a Sztrégovay-családban, kurázi volt valamennyiben. Másnap megérkezett Tamás felesége, Carmen báróné, észak-német társalkodónéjával. Sohse utazott együtt az urával, kinek lármás modorát az idegei nem tűrhették. Ez az úri asszony arról volt nevezetes, hogy minden szavát és mozdulatát bizonyos főúri etikett szerint rendezte be és soha töle senki egy természetes hangot nem hallott. Ő vele történt az a nevezetes eset, hogy egyszer ebédközben halszállkát nyelt és fuldoklani kezdett, mire Tamás báró odarohant és ősi szokás szerint erőteljes hátbavágásokkal igyekezett a feleségét segíteni. A halszállka tényleg kiugrott az asszony torakából és mikor ómlótsága végre magához tért, első szava ez volt:

— Kérem Tamás, ha máskor ilyen malőr történni velem, hagyjon inkább megfulladni, mintsem hogy ilyen neveletlen módon segítsen rajtam.

Tamás komikus szomorúsággal nagyot sóhajtott és így felelt:

— Ejnye mért nem mondta ezt előzőleg egy fertály órával?

Ezért a malicziáért a méltóságos asszony azzal büntette meg Tamást, hogy három napig egy szót se szólhat hozzá, a mi a jó urat egy cseppet se bántotta, mert a felesége társaságát egyáltalán nem találta mulatságosnak. Sőt nagyon unta, mert a felesége örökös figyelmeztetéseivel az etikett ellen elkövetett legapróbb hibáira is, már torkig volt.

Tamásék után megérkezett Jób, Sámson úr idősebb fia, a kegyelmes. Az öreg báró határozottan félt ettől a fiától, a ki oly fagyosan sétálgatott a sztrégovai kastély ter-
meiben, mint az északi sarkvidékről elszabadult jéghegy az Ozeán melegebb tájékaín. Csak úgy áradt belőle a hidegség. Sámson úr félt a szürös szeméitől, melyekből mintha sugarak helvett jégesapok löveltek volna ki, félt a cinikus megjegyzéseitől, melyekkel minden ellenvéleményt szárazon és kiméletlenül lebukóztott. Ezen az arcon soha semmiféle indulat nem jelentkezett, se öröm, se harag, se bánat. Lehet, hogy ő is érzett néha ilyesmit, de ezeket keble mélyén, titokban intézte el és a rideg arcz nem árult el belőlük semmit. Nem is szerette őt senki, csak az angol kutyája, de ha Jób báró megtudta volna ezt az általános népszerűtlenségét, még tán büszke is lett volna rá. Sámson úr csak a legszükségesebb üzleti és gazdasági ügyekben érintkezett Jóbbal, de privát beszélgetést sohase folytattak, egyik se volt kíváncsi a másiknak politikai, irodalmi és művészeti nézeteire. Egyszer azonban maliczia tekintetében Sámson báró is megengedett magának valamit. Tamás és Jób vitatkoztak, az utóbbi azzal a felsőbbes és goromba modorral, melylyel öcsését, a kit teljesen tudatlan embernek tartott, kezelni szokta. Sámson úr boszúsan hallgatta a diskurzust, mert Tamás talpraesett megjegyzései sokkal jobban tetszettek neki, mint Jób erőltetett szofizmái. Végre is közbeszólt:

— Mondd csak Jób, hiszsz te a lélek-vándorlásban?

— Hiszek.

— No, csak vedd ki fiam a fejedből, mert

az rád nézve igen kellemetlen következményekkel járhat.

— Miért?

— Mert ha te meghalsz, a lelked okvetlenül csak sündisznóba költözökdhetik, mely állat tudvalevőleg mindenfelé, körös-körül csak szürös tuskéket mutogat.

Jóbot annyira meglepte apjának pompás ötlete, hogy elállt a szavát és csak Tamás hatalmas kacagása térítette magához. Gúnyos hanglajtással így felelt:

— És ha a lelkem növénybe talál költözökdhni?

Sámson urat a siker, hogy a kegyelmesnek sikerült egy jó kis oldaldöfést adnia és a hatás, mely Tamás nevetésében nyilvánult, merészszé tette és így folytatta:

— Ez ugyan tudtommal nem szokás Hindu-országban, de ha veled megtörténik, akkor a te lelked okvetlenül — kaktuszba költözökdhik, melyen egy virágra száz tüske esik.

— Gratulálok apuskám, magának ma nagyon jó napja van, — harsogott Tamás, mig Jób vállalt vont és szó nélkül kiment a szobából.

Tíz percz múlva Tamás révén már mindenki tudta az apa és fia összecsapását és természetesen mindenki örült neki. Jób urnak most nagyon kellemetlen napjai következtek, mert a mi legjobban ki volt fejlődve benne, az úri gögje szenvedett e lefőzés alatt. Minden elbizakodottsága ellenére érezte ugyanis, hogy ez nagy lefőzés, a min mindenki mulat. Még a cselédek is, a kik úgy voltak dresszírozva, hogy ha a kegyelmes úrral találkoztak, frontot csináltak és néma meghajlással köszöntötték. De Jób úr mindegyik arczán ott látta a titkos kárörömet és ajkai is mintha halkán azt morogták volna: *Ez a kegyelmes sündisznó.* A kegyelmes úr aztán azzal állott boszút, hogy három napra kivonta magát a családi körből és egész nap szobájában gubbasztott, a hol többnyire leg-
újabb bogarával foglalkozott.

Mert a nemes úr minden esztendőben karácsonykor egy új bogárral tért haza Sztrégovára. Ezen a legújabb karácsonykor a bogara a kínai nyelv volt és jóformán minden idejét ennek szentelte. Most is egész láda erre vonatkozó tudományos könyvet hozott magával és egész nap azok közé temetkezett.

Jób báróval egy napon érkezett két távoli rokon, Szentkuthy Edgár gróf és fia Elemér, mind a kettő jóraváló, rokonszenves úri ember. Edgár gróf már tavaly karácsonykor is ott volt, de egyedül és akkor tudtán kívül nagyon kellemetlen órákat szerzett az öreg bárónak. Néhány napi tartózkodás után egyszer csak rejtelmes mosolylyal arról kezdett suttogni Sámson úrnak, hogy az ő jelenléte csak előfutárja egy sokkal érdekesebb látogatásnak, még pedig a fiának, Elemérének, a kit majd szintén elhoz magával ide. Mert hát fölserdült hajdon van a háznál és illő, hogy az atyafiság viszonyban levő fiatalok egymással megismerkedjenek. Sámson úrnak kegyetlenül megdöbbant a szíve, mikor megértette Szentkuthy célzásait. Eddig sohse jutott eszébe, hogy Klárka nem gyermek többé, s egyéb társaság is kellene neki, mint egy hetvennyolcz esztendő agastyán. És eddig sohse gondolt arra, hogy egy napon beköszönt egy idegen ifjú és az ő egyetlen gyönyörűségét, szépséges virágzászálát leszakítja és elviszi magával más kertbe. Micsoda elhagyott magányos öregség vár akkor rá! Végre is abban talált vigasztalást, hogy Klárka még nagyon fiatal és négyöt év előtt úgyse megy férjhez. Addig pedig ő nem él.

A SZENTESI NÉPGYÜLÉSEN.

A HÓDMÉZVÁSÁRHELYI NÉPGYÜLÉSEN.

HEGEDÜS LORÁNT PÉNZÜGYMINISZTER ALFÖLDI ÚTJÁBÓL.

Nem él? És erre a gondolatra a szíve még rémültebben dobbant meg. Istenem, hisz akkor mi lesz Klárkából? A cinikus apjához megy, a kinek sejtelle sincs egy fiatal lány lelkéről? Vagy a szívtelen és lélektelen Tamásné kezelésébe kerül? Ez az etikettbáb fogja tovább nevelni? Hiszen Klárka mind a két helyen boldogtalan lenne. Végre is abba nyugodott bele, hogy a krónika szerint a Sztrégovay-lányok mind késő mentek férjhez, hát várjuk be türelemmel, hogy mit hoz a sors.

Még egy vendégük volt, Kordoványi Kristóf gróf, egy megcsontosodott aglegény, a ki szintén rokonságot tartott. Eddig diplomáciai szolgálatban volt, de a nagy fölfordulás őt is hazahozta. Tipusa volt a jelenléte, de nagyképu osztrák diplomatának, kinek arca mindég súlyos gondokat szimulál, pedig nem bíznak rá semmit, nem tud semmit és nem dolgozik semmit. Szerencsére az országnak, melyet képvisel. Minden tevékenysége udvari és főrangú bálókban és diplomáciai ebédekben, no meg udvari pletykák terjesztésében merül ki. Sámson úr különben hamar megkedvelte, mert Kordoványi gróf is nagyon szeretett sakkozni, de természetesen ehhez sem értett és az öreg úrnak nagy öröme szolgált, hogy mindennap ráverhetett néhány partit.

A karácsonyest a rendes program szerint folyt le; az alsó és felső-sztrégovai iskolák ünnepén Sámson úr egész családjával és összes vendégeivel együtt megjelent, természetesen Jób urat kivéve, a ki semmit sem utált annyira, mint a sokadalmat. Az alsó-sztrégovai iskolás gyermekeknek a legnagyobb tanteremben gyújtottak karácsonyfát, ott voltak a helyi előkelőségek is, beleértve a módosabb gazdákat. Az Istenadta nép az udvaron foglalt helyet. Uzonyi Barna szívdobogva várta azt a délutánt, mely hatvan boldog percczel kecsgettette őt, mert tán megadatik neki ennyi ideig láthatni a leányt. Barna közben oly változatosan ment át, hogy bátyját, Andrást egyenesen nyugtalanította. Egészségi állapotának rohamos javulása mintha megakadt volna, arca megnyult és sápadtabb lett, sokszor egész napot át szavát se lehetett venni. Sokkal többet foglalkozott gondolkájával mint azelőtt és a hangszor úgy zokogott a keze alatt, hogy Aranka asszony nem egyszer bement hozzá és megkérdezte: *Mi bajod Barna, hogy így keseregsz?* Barna rendesen ezt felelte: *Nem én keserek édes fiam, hanem a gondorkám. Ez már ennek a hangszornak a tulajdonsága, vigat nem is lehet rajta játszani.* De az asszonykának az volt a legnagyobb bánata, hogy Barna enni se tudott már olyan jóízűeket, mint azelőtt. De még az olvasás se izlett neki, órákig elült a kályha mellett és a tűzbe nézett, a nélkül, hogy könyvet vett volna a kezébe. Végre is a házaspár

abban állapotodott meg, hogy a tudóseemberek rendesen bogarasak és kiszámíthatatlanok. Barna bizonyosan valami nevezetes találmányon töri a fejét és ez teszi őt olyan hallgataggyá és gondolkodóvá.

Egy este, vacsora közben Barna az előtte gözölgő paprikás csirkét, melyből pedig alig evett még pár falatot, hirtelen messze tolta magától (noha Aranka asszony maga válogatta ki neki a legízletesebb falatokat) és minden apropos nélkül Romeo és Julia tragédiájáról kezdett beszélni. Aranka többször kinyitotta már a száját, hogy Barnát a csirkéhez visszatérleje, de ez oly mély érzéssel és olyan mélabúsan csengő hangon beszélt, hogy nem merte megzavarni, sőt ő is abbahagyta az evést az urával együtt. Mind a ketten feszülten figyeltek és mikor Barna az erkélyjelenetet is elszavalta, Aranka szeméi tele lettek könnyvel. A fiu székén hátradölvé, behunyt szemmel beszélt, egyszerre aztán megrázkódott, szeme kinyílt és ő bámulva nézett körül, mintha egyenesen Veronából csöppent volna ide a Sztrégovára. Nagy csend lett, Aranka a szemét törölgette, Andrást, hogy meghatottságát leplezze, köhögött. Az asszony így szólt:

— Oh Barna, milyen gyönyörűen tudsz te szavalni! Mintha te magad is átérznéd ezeket a szép verseket. Látod, engem hogy megrákkáltál.

— Oh, Arankám nem nagy feladat a te puha, galambszívedet megrikatni.

— Igaz, nekem nagyon érzékeny szívem van, még a regényeken is úgy tudok sírni... De bezzeg ez a te nagy költőd ugyancsak kegyetlen, szívtelen ember lehetett.

— Vajjon miért?

— Hát már miért nem tudta boldoggá tenni ezeket a szegény fiatalokat? Hiszen azért a szindarabja csak nem lett volna talán rosszabb?

— Édesem, — szólt Barna szomorú mosolylyal, — Shakespeare nagyon jól ismerte az emberi lelket és az emberi szenvedélyeket és tisztában volt azzal, hogy ez a szer-
telen, szilaj szerelem nem vezethet boldogságra. Az ilyen hatalmas szenvedély rombol, az ilyen szerelem megöli azt, a kit rabjává tesz.

Azzal fölkel, a kályhasarokba húzódott és egész este ott ült szótlanul. Aranka szomorúan szedte össze a nem méltányolt paprikáscsirké kihűlt hamvait és letakarította az asztalt, meg se próbálva Barnát megkínálni.

... Barna a helybeliek tömegében foglalt helyet és most elkövetkezett reánézve a hatvan boldogságos percz. Szemét állhatatosan Klárka arczára szegezte, úgy érezte, hogy egy rózsaszínű felhő száll reá és betakarja őt. Minden porczikája reszkett a gyönyörűségtől. A levegő egyszerre olyan illatos lett, mint a vadvirágos rét a meleg májusi

eső után. A karácsonyfa gyertyái oly biztatólag ragyogtak előtte, mint távoli apró csillagok. Az őt körülvevő tömeget és zürzaváros lármáját kedvesnek és harmonikusnak találta, mert elrejtette őt és meg nem hallhatóvá tette szíve boldog ujjongását, melyről azt hitte, hogy az egész földkerekséget betölti, mint az utolsó ítélet harsonája. Klárka nagyapja mellett ült mozdulatlanul, de meg kellett érezni a fiú tekintetének simogatását, mert egyszerre mintha csak figyelmeztették volna, egyenesen Barna felé fordult és szemük találkozott. Barnának elállott a szíverése, egy pillanatig habozott, aztán biccentett a fejével... A lány mosolygott és ugyanoly diszkrétül visszaintett neki. Ezzel vége volt a találkozásnak. A két csillag elshant egymás mellett és eltűnt a világűrben.

Klárka máskor a gyerekek közé szokott keveredni, a kikkel jókedvűen elfecsegett. Most azonban meg se mozdult nagyapja mellől, kissé előrehajtott fejjel ült, mintha valami távoli dalra figyelne és arczán olyan kifejezés volt, mint az ifjú leányon, a kit édes ábrándok hevítenek. Titokban remélte, hogy Barna talán az ünnepségen gondolkázn fog, de aztán észbe juttott, hogy a fiatalember bizonyosan izléstelennek tartaná a gyermekek ünnepén előtérbe tolakodni. Alig egy órai tartózkodás után az előkelő uraságok hazatértek.

A kastélyban a karácsonyfa-gyújtás este hét órákor volt, de ebben már csak a család, az atyafiság és a belső cselédség vett részt, mely a fa alatt szintén megtalálta a maga ajándékát. Az ünnepségek utolsó pontja az volt, hogy Sámson bárótól le az utolsó kuktaig a kastély minden lakója a felső-sztrégovai katolikus templomba vonult, éjfél misére.

Az Uzonyi-házban is gyújtottak egy kis karácsonyfát a csemetének, de ennek a gyermeknek édes öröme, a kis kacsók vidám tapsa és a cseresznyenagyságú száig kedves gagyogása se tudta Barnát mély levertségből kiverni. Szórakozott volt és szűkszávu, mintha idegen helyen volna és unná magát, a házaspár nagy bánatára, mely föl sem foghatta e magaviselet okát. Egyszer csak Barna a homlokára csapott és így szólt:

— Ejnye de ostoba vagyok, egészen elfelejtettem nektek megmondani, hogy föl akarok menni a felső-sztrégovai éjféli misére.

András elámulva nézett öcsésére.

— De különös ötleteid vannak, Barna. Hogy juthat eszedbe késő éjjel ilyen útra vállalkozni?

(Folytatása következik.)

Csonka Magyarország — nem ország,
Egész Magyarország — mennyország.

Aggházy Gyula: Vizparton.

Zemplényi Tivadar: Az ezermester.

A SZÉPMŰVÉSZETI MŰZEUM ÚJ MAGYAR SZERZEMÉNYEI.

A szerencsétlenség, mely a háborúval ránk szakadt, a múzeumi gyűjtésben is sok tervet akasztott meg és sok reményt tett semmivé. Elzárta előlünk a világ legfontosabb műpinczéit, s arra szorított bennünket, a mi itthon és Németországban kínálkozott. Még nagyobb katasztrófa zúdult ránk azonban a háború szerencsétlen végével, a midőn pénzünk értékének zuhanása folytán a német piacról is jóformán teljesen kiszorultunk. Azóta a gyűjtés bizonyos ágaiban minden erőlködés megtörik a viszonyok ellenséges erején. Ki tudna ma nálunk pl. a régi művészet gyűjtésében tervszerű és következetes munkát végezni vagy ki tudná a külföldi modern mesterek gyűjtéséről számottevően fejleszteni abban az irányban, a melyet jónak tart? Itt bizony ma nem haladhatunk a gyűjtésben éveken át követett programunk szerint, hanem többnyire azzal kell beérnünk, a mi épen itthon akad, a mit a jószerecsse utunkba hoz. Tervszerűen irányított és folytonos munka helyett legfeljebb egy-egy jó fogás az, a mi e pillanatban ezen a területen lehetséges.

Ezért kellett nem egy dologban felütni megállanunk, feltett szándékainkból engednünk, kedves terveinktől — ki tudja, mennyi időre — búcsút vennünk. Jóformán csak egyetlen olyan terület maradt, a hol a viszonyok hatalma nem kerekedett felébe az egyéni akarásnak, a hol módunkban van engedelmény nélkül megvalósítani eredeti szándékainkat: a magyar művészet, különösen a XIX—XX. századi magyar művészet területe.

Némi vizsgálatunkra szolgálhat, hogy egy magyar művészeti múzeumra nézve ennél a területnél nincs fontosabb, s hogy itt is sok volt a tennivaló. Az állam és régebben a társadalom is megtették ugyan kötelességüket, képtárunkban sok kitűnő és fontos munkája volt ugyan együtt a magyar művészeknek, elsőrendű mestereink közül Munkácsy, Paál, Lotz, Mészöly, Markó, Brocky kiváló sorozattal voltak képviselve, s másoknak is megszerzték egy-egy standard-képet, — azonban az egész magyar anyagnak mégis hiányzott történeti keretösszege, a fejlődés menetének megvilágításához szükséges kiépítettség. Meglátott rajta, hogy az egymásra következő nemzedékek gyűjtését nem revideálták, a kortársak értékelését az utódok igazságosabb ítéletével nem ellenőrizték, az aránytalanságokat ki nem egyenlítették, a hiányoknak és mulasztásoknak, melyeket csak az utókor láthat meg tisztán, nem jártak végére. Más szóval: nem történt meg a gyűjtésnek múzeumi értelemben való tervszerű átvizsgálása és kiegészítése. Ez a kiaknázatlan lehetőségekkel teljes, hálás munka volt az, a melyhez sürgősen hozzá kellett látnunk, s a mely most már évek óta folyamatban van. Eddigi eredményeiről a munkának előbb beszámoltunk külön kiállításainkon, majd tavaly beiktattuk az újonnan szerzett anyagot a képtárba, s megkíséreltük teljesebb és hívebb képét adni a magyar festőművészet kialakulásának. Am a feladat

ezzel nem ért véget. Ha a legfontosabb hiányok már pótolva vannak is, azért a magyar művészet multja még mindig sok értéket rejtget s a jelen termelését sem szabad elhanyagolnunk. A modern képtár átrendezése óta ismét jókora sora gyűlt össze magyar szerzeményeinknek, s ezeket mutatja be legújabb kiállításunk.

Ennek az anyagnak a gyűjtésében is ugyanazok a szempontok vezettek, mint a korábbi évek gyűjtő munkájában. Igyekszünk, a mult minden értékét gyűjteni, legjobb művészeink java munkáit megszerezni, a vezető és fontos művészeket minden oldalról jellemezni, a szerényebbeknek egy-egy szerencsésebb és megmentésre érdemes művét felkutatni, az elfeledetteket felidézni, az ismeretleneket megismertetni, s ilyenképen művészetünk fejlődéséről minél jobb fogalmat adni.

Van az új szerzek között néhány olyan darab, mely nem mond elvileg újat és meglepőt, de elsőrendű művész munkája s teljesebbé teszi a művész oeuvre-jének képét. Ebbe a sorba tartozik jd. Markó Károlynak „Faun és nimfák” című képe, mely dr. zólyomi Wagner Géznak hagyatékából került a múzeumba. Sugárzó derűjének és az ábrázolás gazdagságában nyilván egyik főműve a művész késői korszakának. Ide tartozik Székely Bertalannak „Doboz és hitvese” című képehez került szép vázlat, 1860 tájáról, midőn a mester még Münchenben tartózkodott, — becses adalék a művész alkotási módjának megismeréséhez, s a végleges festményvel való összehasonlításra érdekes tanulságokkal kínálkozik.

Munkácsynak két új festménye — a melyeket több más jeles képpel együtt az áldott emlékü Hopp Ferencnek köszönhetünk — szintén nem módosítja ugyan, de mindenestre szélesíti és gazdagítja azt a képet, melyet erről a mesterről ad gyűjteményünk. Mind a kettő tájkép, mindkettő igen egységes hatású és erőteljes természetábrázolás s közülök különösen az 1880-ból való „Bretagnei tengerpart” válik ki előadásának frisségével és közvetlenségével. A genie-nek az a merészsége és biztonsága, mely ebben a képben érint meg bennünket, új szerzeményeinknek csak még egy darabjában ismétlődik: Szinyei Merse Pálnak „Bacchanalia” című, 1869-ben készült bájos színvázlatában, a melyet báró Kohner Adolf és báró Hatvány Ferencz adományának felhasználásával szereztünk. Vázlatos állapotában is egyik legszebb példánya ez a mester azon korai műveinek, melyekben a tónus gyöngéd szépségét még felébe helyezte a színek fokozásának és ellentétek hangsúlyozásának.

Hollósy Simonnak két képe közül a Férfi arckép 1886-ban készült, tehát egy évvel később, mint modern képtárunkban látható Tengerihántás. A Tengerihántás főműve volt a naturalizmus ifjú fanatikusának, igazi iránymunka, egy világosan beszélő program, a mely magában foglalta mindazt, a mire a 27

éves Hollósy törekedett. Kétségtelenül meglátszott rajta a 80-as évek francia naturalizmusának hatása, de Hollósy talán még keményebb elemzője a természetnek, mint Bastien-Lepage, a rajzban pontosabb és határozottabb, a lokálszínek megközelítésében páratlanul lelkiismeretes, a részletek nyomozásában a végletekig elszánt. A puritán naturalizmus megindító példája volt ez a kép, remeke egy ifjú tanítómesternek, a ki vaskövetkezetességgel hirdeti és munkálja a maga igazságát, — egyúttal azonban sok mindent fel is áldoz elveinek. Miközben odaadón figyel és csendeletészerű hűséggel adja vissza az összes részleteket, a fehér fal piszkos foltjait és véletlen repedéseit épen úgy, mint az emberi alakok formáit, azalatt abba a veszélybe esik, hogy a részletek igazságának feláldozza az egész igazságát, s mintegy generálmappaszerű leírást ad az élet egyszerűbb és szervezettebb képe helyett. Most látható férfiarcképe már a tárgy természeténél fogva is kevésbé hozhatta a művészt abba a veszélybe, hogy a részletek dédelgetése közben szem elől tévessze az egészet. A kép teljesen organikus és hatásában — bár a fejben nagy gazdagsága van a fényesen megoldott részleteknek — zavartalanul egységes. E mellett másnemű új erőnyeket is mutat: a pszichológiai kifejezés hűségét és mélységét, s a Tengerihántás helyenkénti keménységével szemben több lágyaságot és a fény- és árnyékhatásoknak festői kiaknázását. Az utóbbit bizonyára Leibl hatásának kell tulajdonítanunk, a kihez Hollósy egyetlen képében sem járt közelebb. Ezzel a szűk színtartomány között mozog, vörösesbarna tónusban festett arcképpel szemben a gazdagabb és színesebb tónus állomásán mutatja be Hollósyt másik új szerzeményünk, az 1888-ban készült Mulató Társaság, melyet Mauthner Zoltán úr áldozatkésztségének köszönhetünk. Ezen a képen, mely a Tengerihántás mellett méretre is, jelentőségre is főműve korai idejének, Hollósy az alakoknak a fény ellen való ábrázolását választotta festői problémának, s ifjúságának szent komolyságával mélyedt el abban a feladatban, hogy az alakok áttetsző árnyékaiban minél nagyobb gazdagságot rejtsen el a tónusfinomságoknak. Elvileg a kép körülbelül ugyanazt mondja, mint az ország bajai című korábbi szerzeményünk, csak hogy az elv ezúttal sokkal teljesebben és nagyobb szabású módon jut kifejezésre. Hollósy régi gyöngéje, a szerkezet lazasága itt különösen kísért, de a kép egyes részletei — gondoljunk csak a jobbsarok pipára gyújtó cigányára — sok mindenért kárpótolnak s ha eredményben nem is, de szándékban és művészi érzületben, a naivan látott természet áhítatos visszaadásában a németalföldi nagy primitívek emlékeztetnek.

Ezzel a két képpel hatra emelkedett azoknak a képeknek a száma, a melyeket ennek a fontos művészek korai periódusából az utóbbi években megszereztünk. Előbb egyetlen kis állatképe függött képtárunkban, s a

Girsik József: Női arckép.

Munkácsy Mihály: Erdei tájkép.

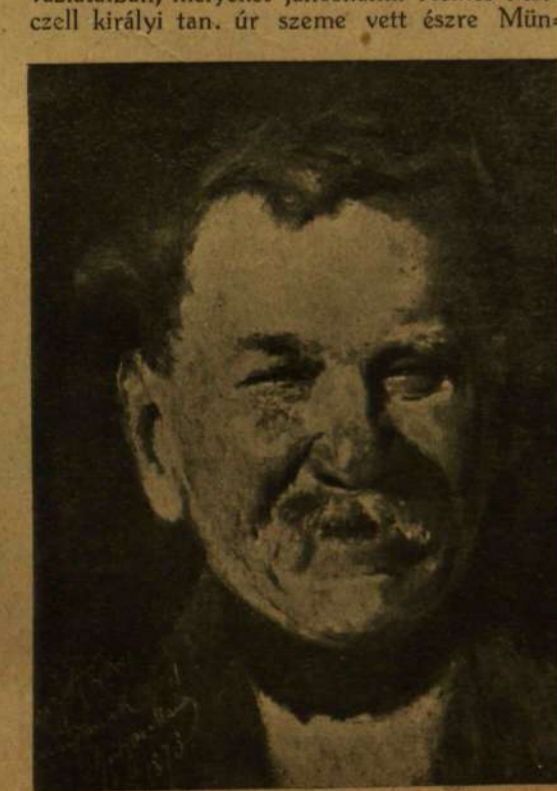

Rombauer János: Férfi arckép.

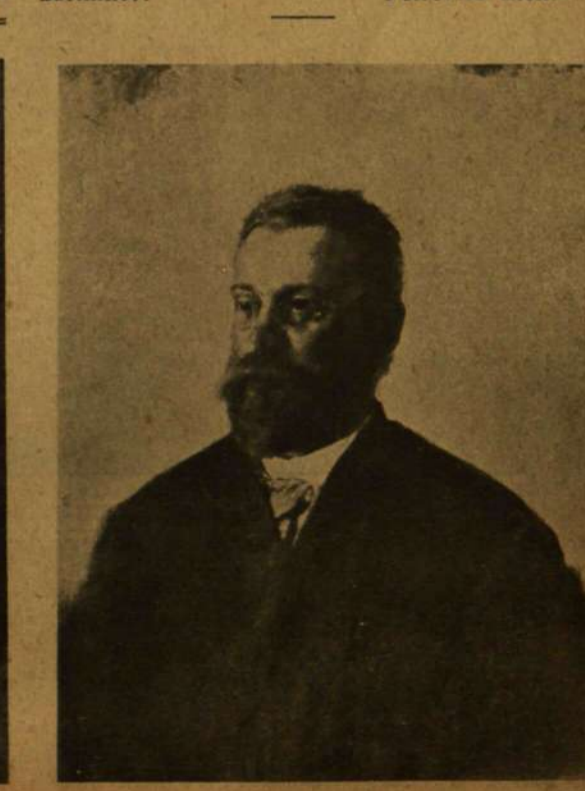
művészt jóformán csak úgy ismerték nálunk, mint valami legendás alakot, a kiről sok rege kering egykori tanítványai ajkán. A legendás alak most megfogható valósággá lett, s általa fontos vonással gazdagodott modern festészetünk kialakulásának képe. Kiállításunk más kiegészítésekről is beszámol, a melyek talán kevésbé fontosak, de a magyar művészet történetét egy vagy más tekintetben megvilágítják s olykor tiszta művészi örömet is szereznek. Györgyi (Giergl) Alajosnak, az 50-es és 60-as évek kiválóan tehetséges festőjének két női arcképe legjobban értékei közé tartozik akkori festészetünknek, s különösen az 1856-ból való, Rahl befolyása alatt készült arckép festésének lágyaságával és kifejezésének bájjával messze kimagaslik a Rahl receptje szerint készült sablonos arcképek tömegéből. Kiegészítésszámba megy a múzeumban különben jól képviselt Barabás Miklósnak 1856-ból való női arcképe is, mert olyan erényt látunk benne, a melyet többi Barabás-képeinkben hiába keresünk: bensőséget, az emberi kifejezés melegségét. A művészeket új vagy kevésbé ismert oldalról megvilágító kiegészítések kategóriájába tartoznak még: Liezen-mayer Sándor gyermek arcképe, Kinnach László női arcképe, Basch Gyula két, Spányik Kornél, Tornai Gyulának egy-egy korai női képmása, Aggházy Gyulának tájképe, Mesterházy Kálmán atelier-vázlata, Zemplényi Tivadar Ezermester-e, Strobtz Frigyes képei, stb.

Györgyi (Giergl) Alajos: Női arckép.

Spitzer Emánnel: Nevető férfi.

Hollósy Simon: Férfi arckép.

zeményeinkkel a múzeum gyűjteményébe. Ilyen Rombauer János, a löcsei születésű arcképfestő neve. Kazinczy Ferencz, a kit 1825-ben lefestett, megírja róla Kis Jánoshoz és Guzmicshoz intézett leveleiben (Lev. XIX. köt. 297. és 300. lap), hogy 1804 táján Szent-Pétervárra vándorolt ki és 20 évet töltött ott. Oroszországi tartózkodása idejéből való a mi új képünk is: a vászon hátán levő felírás szerint 1813-ban készült Szent-Pétervárott. Fiala-orosz férfit ábrázol, s festésének könyvnyűségével és szélességével igen szerencsésen üt el Rombauer általunk ismert későbbi képeitől és bizonyára legjavához tartozik annak, a mi a művésztől reánk maradt. Jelentős kiegészítést jelent a magyar gyűjteményünknek egy másik új embernek, a XIX. század közepén Aradon működött Girsik Jánosnak 1857-ből való női arcképe, a mely igen tisztes színvonalon áll, komoly festőnek mutatjamesterét.

Először állítottuk ki a múzeumban Spitzer Emánnel munkáit is. Ez a pápai születésű művész korán elszakadt hazulról, 19 éves korában Párisba került, itt Daumier és Gavarni környezetében forgott, majd Münchenbe költözött, egy darabig Wilhelm v. Diez iskolájában tanult s aztán mint festő Münchenben működött haláláig. A miről híressé lett, az sötétebbik oldala munkásságának: humoros genréképeket festett a piac számára, a melyek a jobb művészi körökben elrontották hitelét és híret. Egészen más ember lép elénk kis vázlatában, melyeket jánosalmi Nemes Marcell királyi tan. úr szemé vett észre Mün-

chenben s a melyeket az ő szívességének köszönünk. Olyan művész lepleznek le ezek, a kiből finom színérzék bizonyos lyrai gyöngésséggel párosult, s a ki a fény és a levegő jelenségeinek is megtalálta és megértette költészetét. Egy 1873-ból való nevető férfi-fej, melyet már néhány évvel korábban Wertheimer Adolf úr ajándékozott, s egy pályaudvari jelenethez 1883-ban készült mozgalmas és erőteljes vázlat érdekesen egészítik ki a plein-air-vázlatok sorozatát és fogalmat adnak a művész tudásának nem közönséges mértékéről.

A múzeumba ezúttal először bevonuló művészek közé tartozik Huszár Adolf is, a kinek Húzd rá cigány! című, 1878 táján készült márvány-csoportja úgy tesz számot, mint az Izsót követő idő magyar genreszobrászatának művészettörténeti jelentőségű emléke.

Új szerzeményeink legtöbbjének megszerzését intézetünk jóakarói tették lehetővé, és pedig a már említettek kivül: Basch Gyula, báró Born Frigyes, Ernst Lajos, Fränkel Ernő, dr. Gohl Odön, dr. Kónyi Hugó, Mattyasovszky-Zsolnay László, Rácz Sándor, Wolfner Gyula urak, özv. Roheim Samuné úrnő, az Artes r. t., és a Magyar Studio r. t. A szolgálatért, melyet a Szépművészeti Múzeumnak tettek, most különösen hálás nekik a magyar kultúra, mert a támogatás olyan időben érkezett, midőn közművelődési intézményeinknek nehezebb cselekedniök, mint régebben, viszont inkább szükséges cselekedniök, mint bármikor.

Petrovics Elek.

A KESZTHELYI HELIKON.

Festetics Tasziló herceg a Kisfaludy-Társasággal szövetségbe felújította július 2-án és 3-án érdemes ősenek, Festetics Györgynek s az általa száz év előtt rendezett keszthelyi helikoni ünnepeknek az emlékét. A szép és kegyetes ünnep lefolyásáról képeink adnak fogalmat. Nagyjában a régi programhoz alkalmazkodott az ünnep: a költők verseiket szavalták, beszédek mondták, emlékfákat ültettek irodalmunk nagyjainak emlékezetére. A kétnapos ünnep lelkesen, ünnepi hangulatban folyt le, kedves emléke lesz mindazoknak, a kik részt vettek benne.

Száznegy éve annak, hogy Festetics György gróf az első helikoni ünnepet rendezte 1817 február hó 12-én. Már akkor nagyteknélyű hazafiszamba ment, a Georgikon alapításával és egyéb kulturális áldozatkészségével magára vonta a nemzet figyelmét, sőt az udvart is megbékítette maga iránt, elfeledtette egykori kevéssé gutgesinnt viselkedését, azt hogy ő is aláírta a Greven-huszárok kérvényét a magyaroknak és a magyar nyelvnek a hadseregben való érvényesülése iránt. Most már főhercegek látogatták, az ország és különösen a Dunántúl magyarsága vezérét látta benne. A nemes gróftól fejedelemhez méltó hódolat vette körül, költők ünnepelték a kor hizel-

GRÓF FESTETICS GYÖRGY A HELIKONI-ÜNNEPEK ALAPÍTÓJÁNAK ARCÉPE A KESZTHELYI MÚZEUMBAN.

Berzsenyit tisztelte meg a gróf azzal, hogy érkezéskor levett kalappal ment elébe. Keszthely környékének nemessége és népe nagy számmal gyűlt össze a nagy napra. Február 11-én kezdődött az ünnep, a Georgikon ifjúsága iskolai szindarabot adott elő, másnap ünnepi mise, utána a Georgikon palotájában szónoklatok, melyekben a királyt dicsőítették, fiatalemberek verseket szavaltak, Dukai Takács Judit is felolvasta egy loyális versét. Ezután ebéd volt, délután a Georgikon kertjében egy madár-berkenyét ültettek Gyöngyösi István emlékezetére. E közben szólt a dudu, tizenkét magyar juhászlegény tánczolt, Horváth Ádám egy idilljét olvasta fel és mind-egyik költő a maga számára is ültetett egy-egy fácskát. Este zene-estély fejezte be az ünnepet.

Ez a helikoni ünnep volt az első nagyobb arányú kísérlet a magyar irodalmi reprezentációra s jelentősége főleg ebben állott; más-különbben nem sok hatása volt irodalmunkra, inkább a Georgikon és Festetics nimbuszát emelte nagy mértékben. A gróf egész kis vagyont költött rá, az első ünnep állítólag 30,000 forintjába került. Berzsenynek szerzett egy jó napot, bár ez sem volt zavartalan: a betegesen érzékeny költő hozott egy fullánkot is a szívében. Némi surlódása volt az ebéd közben Kisfaludy Sándorral, a ki

KÖZÖNSÉG AZ ÜNNEPEN.

FESTETICS TASZILÓ HERCEG ELÜLTETI GRÓF FESTETICS GYÖRGY EMLÉKFÁJÁT.

A KORMÁNYZÓ ÉS NEJE, FESTETICS TASZILÓ HERCEG GRÓF FESTETICS GYÖRGY TÁRSASÁGÁBAN AZ ÜNNEPELYEN.

BEÜTHY ZSOLT A KISFALUDY-TÁRSASÁG KOSZORÚJÁT ELHELYEZI GRÓF FESTETICS GYÖRGY SZOBRÁRA.

A KESZTHELYI ÜNNEPELYEKRŐL.

kedő divata szerint, Berzsenyi Dániel is fölszékült és keserű honfibanattal és lelkes hódolattal tele verssel üdvözölte. Festetics gavallérosan hálás volt, két legszebb svájci tehenet hajtatott be híres keszthelyi mintagazdaságáról a költő niklai kúriájára, a miért aztán Berzsenyi elszégyelte magát és nem mert a grófhoz menni.

Mikor aztán a gróf elhatározta, hogy nem mintára, a kor klasszicizáló divata szerinti ünnepet rendez a keszthelyi Helikonban, az ünnep legkiválóbb vendégének Berzsenyi Dánielt tekintette. Ott volt a Berzsenyinél előkelőbb úr számba menő Kisfaludy Sándor, továbbá a vidám és buzgó P. Horváth Ádám, a kedves és finom Dukai Takács Judit, de

erősen megszólta a távollevő Kazinczyt a nyelvújításért s a gróf is neki adott igazat. A résztvevők általában orthologusok voltak, csak Berzsenyi védte Kazinczyt, a kinek aztán mind-egyik költő a maga számára is ültetett egy-egy fácskát. Este zene-estély fejezte be az ünnepet.

Kazinczy, Zrínyi és Kis János emlékére ültettek ez alkalommal fákat. 1819-ben meghalt Festetics gróf, és ekkor megszakadtak a helikoni ünnepek, melyek színes epizódjai voltak a XIX. század elei magyar irodalmi életnek.

EGY PALOTA TÖRTÉNETE.

A régi Pest egyik házának krónikájából. Irta Váradai Antal.

A hol most a hajdani szabadelvű-kör helyisége néz a messze körútra, hajdanta egy sárga kétemeletes ház állott. A Huszár-ház. Ennek a történetéből akarok egyetmást elmondani.

A Huszár-ház már a múlt század elején a Huszár-családé volt. Huszár József volt az akkori tulajdonos, a kinek két fia volt. József és Sándor. Volt egy leánya is, a ki később Berchtold grófné lett. A házat hárman örökölték, azzal a meghagyással, hogy a házat a legidősebb adminisztrálja, s így tulajdonképpen három háziúr volt. De a három testvér a birtoklott ház dolgában teljes egyetértésben kormányzott és semmiféle összekülönbözés e révén nem történt.

A leány, Berchtold grófné, meghalt, s az ő házrészét fia, Berchtold Antal gróf örökölte. Huszár József, mint a testvérek kö-

Kulcsos kapu szobrász műve.

A HELIKON-ÜNNEPEK SZÁZÉVES ÉVFORDULÓJÁRA EMELT PANTHEON A KESZTHELYI BALATONI PARKBAN.

igazságszerető és derék földesúr volt, 1833-ban felköltözött Pestre, a családi házba.

A családi háznak akkorában csak az úgy-nevezett „országút” — ma Károly-körút — felőli része volt kiépítve. Egy nagy háromszöget formált a telek, a dohány-utcai rész még nem volt felépítve. Az udvarban asztalosműhely volt, a híres Zofcsák, akkorában legjobb nevű magyar asztalos műhelye, a ki arról volt nevezetes, hogy mikor a Nemzeti Színház — akkor Pest megye színháza — épült, ő is részt vett a vállalkozásban s míg a többi vállalkozó hunczut módon kiját szotta az egyességet a vinkulumát illetőleg, addig ő betűig szavának állott s majdnem tönkre is ment bele. A német mesteremberek — akkorában elvétve akadt magyar mesterember — nem bírván elkészülni a kikötött időre — a müncheni vállalkozó mögé bujtak, a ki a szinpadit gépeket volt szállítandó. Ez aztán segített is német atyjafiain, kijelentvén, hogy az ő nehéz gépeit az a gyöngye alépítmény meg nem bírja. Alá kell tehát falazni duplán. Földváry, a nagy alispán, — nehogy összedüljön a drága épület, bele is ment az alafalazásba, és így az alapfalakat megdupláztatta. A mi nem is értett, mert a következő esztendőben (a színház 1837 augusztus havában készült el) betérő árvíz nem árthatott neki, holott há-tán

A KORMÁNYZÓ FESTETICS TASZILÓ HERCEGGEL ÉS KISÉRETÜKKEL A FESTETICS GYÖRGY SZOBRÁHOZ MENY.

A KORMÁNYZÓ, FESTETICS TASZILÓ HERCEG, GRÓF APPONYI ALBERT, HEGEDÜS PÁL ALTÁBORNAGY AZ ISTENTISZTELET UTÁN A TEMPLOM ELŐTT.

GRÓF APPONYI ALBERT A DUNÁNTULI KÖZMŰVELŐDÉSI EGYESÜLET DÍSZELNÖKE SZÉKFOGLALÓJÁT TARTJA AZ EGYESÜLET KÖZGYŰLÉSÉN.

HORTHY MIKLÓS KORMÁNYZÓ TISZTELETÉRE RENDEZETT ARATÓ ÜNNEP EGY JELENETE.

A KESZTHELYI ÜNNEPELYEKRŐL.

zött a legidősebb, kezelte a házat, egész haláláig, mely 1858-ban következett be. Volt ezenkívül Nógrádmegyében egy birtoka is, maga a közelettől visszahúzódva, csöndben éldegélt. Humánus, magyar érzelmű, jó hazafi volt. A falut, melyben lakott, Keszegnek hitták. Tót falu volt az istenadta, de a hazafias érzelmű, kitünő magyar földesúr úgy

megmagyarosította az egész falut, hogy abban hírmondónak sem lehetett aztán olyan embert találni, a ki tónak mondotta magát. Magyarul is beszéltek, csak még az öregek értették és beszéltek egymás között a tót nyelvet.

A jobbágyai végtelenül szerették József urat, mert a milyen szigorú, olyan humánus,

szimpla falakon állnak a nehéz vasrészek, bedűl. Így a többi mesterember respiriumot kapott és elkészülhetett a kikötött időre a munkájával. Zofcsák pedig nyakrafőre dolgozván és dolgoztatván fogadott és jól megfizetett munkásokkal, nagy összegeket fizetett rá a vállalkozásra.

Megjegyzendő, hogy ő volt a vállalkozók

Lemberkovics Jenő a kivégzett százados özvegye koszorút tesz az ellenforradalom vértanuinak emlékoszlopára.

AZ 1919 JUNIUS 24-IKI ELLENFORRADALOM MÁSODIK ÉVFORDULÓJÁNAK MEGÜNNEPLÉSE A LUDOVIKA AKADEMIÁBAN.

között a legolcsóbb, csaknem ingyen adta a faanyagot és csak a munkabért fizettette meg.

Az udvaron felhalmozott forgács- és deszkanyag azonban halomra szaporodott és tűzveszélyes volt. Ezért a háziúr a műhelyt kitevette a házból.

Következett az 1838-ik esztendő, márcziusi vízáradásával. Ez a nehéz veszedelem a nemzeti színházat, hála Istennek, nem veszélyeztette, de annál több ház dőlt össze a városban. Az árvízveszedelem alatt a szolid Huszár-házat annyi menekülő kereste föl, hogy nem sokára tele lett az egész épület s annak lakásai a kegyelemből befogadottakkal. Eleinte csak a szomszéd földszintes házak lakói menekültek a kétemeletes nagy ház emeleteire, kivált a Theindlék lakását özönlötték el, melynek asszonya — a mi Tóth Imrénké, a Nemzeti Színház érdemes volt igazgatója feleségének az anyja — az egész konyháját, kamráját kiürítette a szükölködőknek. Ott főzött, süttött nekik, a míg csak tellett a kamrából — pedig sokáig tellett — csak akkor zárták már be a ház kapuját, mikor nem fértek többen a lakásokba.

A többi lakó is — kiki tehetsége szerint — főzött, süttött, adott, de senki sem annyit, mint Tóthné Tasnády Margit édesanyja.

Ez a vendégszerető vonás otthonos a familiában. Tóthné ma is csak úgy gyakorolja, mint anyja, nagyanyja száz évnek előtte.

A menekülők még ruhát is kaptak, nem szólva arról, hogy ágyneművel, mindennel, bőven ellátták őket.

Az ágyneműről jut eszembe, hogy egy alkalommal a zsidó nagyünnepen tűzilárma támadván a szemközi zsidótemplomban, számokat összezúztak, kezük lábuk törött, majd megfultak, s akkor megint a Theindl család küldött ki a sebesülteknek ágyneműt, matrácokat, párnákat. Azokon vártak be a szerencsétlenek az orvosi segédelmet.

A háznak dohány-utcza részét 1846-ban kezdték építeni. 1848-ban már laktak abban a részben is. A lakók sora sem érdektelen. Sőt nagyon érdekes lakói is vannak a háznak.

A földszinten lakott Kolosy, a Nemzeti Színház pénztárnoka, a kit azzal vádoltak, hogy részt vett Lambert meggyilkolásában. A vádnak nem volt alapja. Lambert megöléséről Molnár György, akkor fiatal diák, a maga naplójában elbeszéli, hogy lakótársa megvallotta neki a tettben való részességét. Kolosy lakásán azonban annyi veszedelmes hírből álló forradalmár fordult meg, hogy méltán vették gyanuba rebellis voltát. Már a mit ők rebellisnek neveztek. Többi

OTTOKÁR CSEH KIRÁLY ÉS KÍSÉRETE.

A LUDOVIKA AKADEMIÁ IFJÚSÁGA ÁLTAL RENDEZETT LOVAGJÁTEKOKRÓL.

nagyon népszerű író, a míg az idegen kormány alatt hivatalt nem vállalt. Akkor aztán elfordultak tőle. Kuthy 49-ben elmeneült Pestről, s fényesen berendezett lakását otthagya. A német kormány el akarta kobozni minden holmiját. A háziúr azonban nem engedte, s hogy megmenthesse Kuthy butorait, berendezését, azt mondotta, hogy Kuthy tartozik a házbérel s lefoglalta az ingóságokat. Theindlék is segítségére siettek a háziúrnak s azt vallották, hogy Kuthy Lajos nekik is sokkal tartozik. Aztán jelentkezett a kárpitós, a ki egyenesen reklamálta a szőnyegeket, takarókat, stb. Így aztán a drága holmit, bútort, megmentették. A nemlétező követelések oltalmazták meg a drága sok holmit, a miért Kuthy, mikor hazaérkezett, végtelenül hálás volt úgy Huszárnak, mint Theindléknek s a többieknek is.

1850-ben ott lakott a híres szépségű Benyiczkyne, született Bónis Jeanette. Már 16 éves leánya volt s még akkor is csodaszép asszony. Birtokait a németek elkobozták, csak nagy késére kapta vissza őket. Leányát, Saroltát gróf Vay vette el. Ennek a fia Sándor, a ki mindvégig kegyelettel emlékezett meg nagyanyjáról.

A többi művész között, a kik ennek a háznak lakói voltak, nevezetes Füredy, a híres énekes. Füredy valamikor kovácslegény volt, aztán feltűnő szép hangjával felcsapott színésznek s a nemzeti színház hírneves baritonistája, népszínmű-énekes lett, a ki Hegedűsnével aratta a népszínművekben diadalait. Operákban is fellépett. Figaro híres szerepe volt.

A második emeleten lakott Nagy Ignác, a „Hölgyfutár” szerkesztője, s munkatársai voltak Tóth Kálmán és Balázs Sándor. Balázs Sándor is ott lakott a házbán, a második emeleten, albréltben Radákovic Józsefnél, a kit írói néven Vas Gerebennek ismerünk. Balázs szegény ember volt, a ki már alig győzte bevárni a márcziust, hogy zálogba tehesse a téli kabátját. De a balsors kemény hidegeket hozott márcziusra, s szegény Sándor majd megfagyott. Egyszer ebédre lévén hivatalos Nagy Ignáchoz, vaczogna köszöntött be a szerkesztője lakására. Az asszony szánakozva nézegette a hidegtől dermedő Sándort, s azt kérdezte, hogy mért nem veszi fel a téli kabátját?

— Fogadásom tartja, tekintetes asszony — márcziusban nem viselni téli kabátot.

Nagy Ignác mosolyogva hallgatja s azt mondja rá:

— Fiatal koromban én is tettem efféle fogadásokat, de akkor három inget vettem föl a mellényem alá.

A hatvanas évek elején ugyanabban a

lakásban lakott Szerdahelyi Kálmán is, nevével, akkorában Benke Pepivel. Ettől elvált s Pepi aztán doktor Hurayhoz ment férjhez. Szerdahelyi kedves, humoros ember volt. Egyszer kigyulladt a szomszéd földszintes ház. Az ijedt lakók kapkodtak, szedték-vették a holmijukat. Szerdahelyi nyugodtan nézte a kapkodást.

Theindl bácsi rákiáltott:

— Szedd a holmidat, Kálmán — menekülte is.

— A holmimat? feleli flegmával Szerdahelyi... No jó.

Azzal a hóna alá vágván két fatermördert, kisélt a házból.

Vizváry Gyula, Feleki Miklós ugyancsak a Huszár-ház lakói voltak. De csak mint albrélok rótták a kétemeletes ház lépcsőit.

A hatvanas években ott lakott Pauli Richard szépséges feleségével, Markovits Ilkával, a csodálatos énekű koloratura-énekesnővel. Ugyancsak ott lakott Boccolini Ercole, a szini tanoda első ének mestere. Nemkülönb Ceresza, a híres tenorista, a Nemzeti Színház híres első énekes. Ez ment föl egyszer Nyéki intendánshoz, fizetésjavítást kérni. Nyéki — egyike a legesztikusabb és legavatatlanabb színház-vezetőknek, azt felelte neki, hogy:

FEJEDELMEK CSOPORTJA: KÖZÉPEN MÁTYÁS KIRÁLY. — SZENT ISTVÁN.

MÁTYÁS KIRÁLY ÉS KÍSÉRETE.

— Énekeljen az úr más szerepeket is — teszem föl — basszus szerepeket... akkor több gázsit adhatok...

Ugyanez a Nyéki árulta el egy ízben nagy járatlanságát színházi dolgokban, mikor Komáromy, a sokáig parlagon hevertetett hőszínesz felment hozzá, hogy ő itt megpenészedik, elkallódik — elcsenévész, — mert nem adnak neki szerepeket...

Nyéki azt kérdi tőle:

— Hát aztán mit akarna maga játszani:

— Hát tehetségemhez mért szerepeket, teszem föl azt: Othellót!

Nyéki, az intendáns, becsengeti Csepreghyt, a titkárt.

— Hallja, amicze, Csepreghy... tüzze ki a jövő hétre a Peleskei nótáriust...

Neki, szegénynek, más Othellóról, mint arról, a melyik a Peleskei nótáriusban játszik — nem volt fogalma!

Latkóczynéről szólva, el kell mondanom, hogy hegyes és senkit sem kímélő nyelve miatt közgyűlöletnek örvendett, kivált idősebb korában. Ezért egyszer Füredy, a ki akkor a nemzeti színház melletti egyemeletes bérházban lakott — Szilveszter estéjén nagy lakomát adott és meghívta rá a kollégákat, többi között Latkóczynét is. A koristák is meg voltak hívva, s gyönyörű szerenaddal kedveskedtek neki. Egyszerre éjfélkor erős csengetés riasztja föl a vendégeket, s belép egy Mefisztónak öltözött álarcos,

levéllel, melyet Belzebub küldött Latkóczynének, azzal a tartalommal, hogy ha fel nem hagy a rágalmazással, legközelebb elviszik az ördögök a pokolba!

Soha sem tudták meg, ki volt a levél írója. A Huszár-ház helyén ma négyemeletes palota áll, s büszke homlokával a széles körútra tekintve, a régmúltakról és rég elköltözöttekről álmodik...

A SZERELEM ÉS LEWISHAM ÚR.

Regény. (Folytatás.)

Írta H. G. Wells. — Fordította Tonelli Sándor.

— Smithers bizonyítani kezdte, hogy miért nem, de belezavarodott a fejtegetéseibe.

— Meg vagyok győződve róla, hogy benne különös tehetség lakozik, — mondta Lagune.

— A csalásra, — egészítette ki Smithers.

— Ezt ki kell kapcsolnunk, — mondta Lagune. — Ostobaság volna abbahagyni a villamoság tanulmányozását, mert egyszer az áram megszökött az önk testén keresztül.

Minden új tudomány családásokkal jár. Egy kísérletező sem hagyhatja abba valamely vegyi összetételnek a tanulmányozását, mert

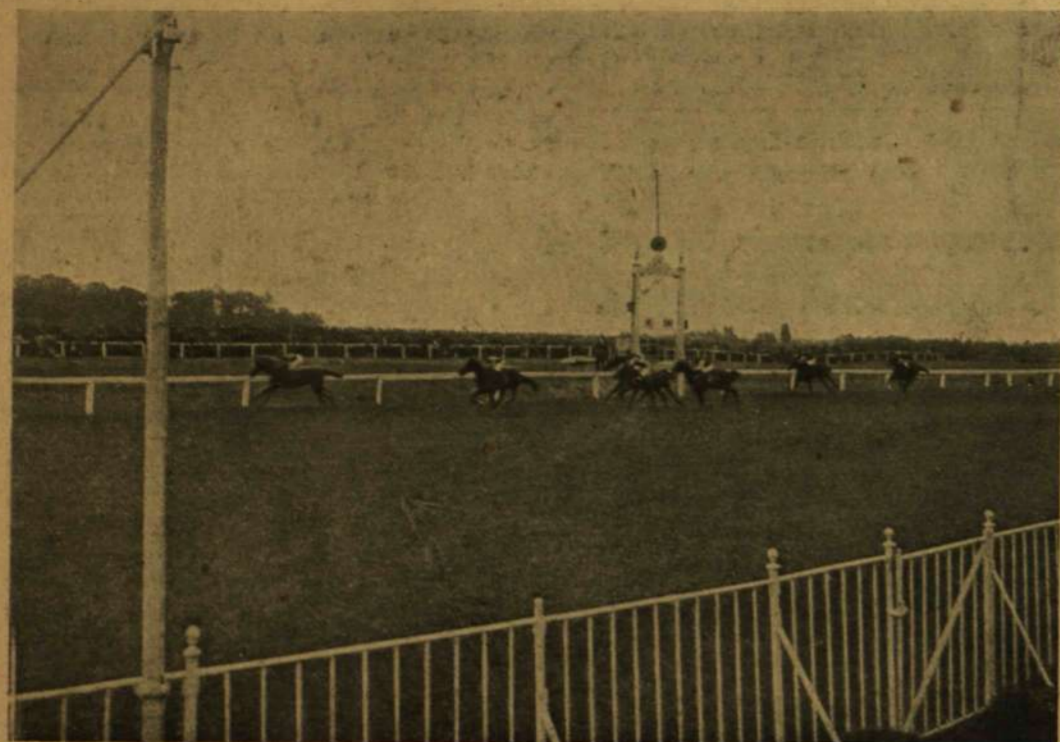
másra bukkan, mint amit vár. Vagy mondhatjuk-e, hogy ebből és ebből a dologból

savat kell kapunk, máskülönbön füttyülünk

MÁRIA TERÉZIA.

A LUDOVIKA AKADEMIÁ IFJÚSÁGA ÁLTAL RENDEZETT LOVAGJÁTEKOKRÓL.

A CZÉLNÁL A DERBY FUTÁSOKOR.

az egészre. Nos? Ez volna csak az igazi kutatás!

Ez volt az a pont, ahol Smithers a finom modorról megfeledezett. Nyersen vetette oda: — Mindegy, akármit mond is. Mind értelmetlen és hamis. Erveljen, ha úgy tetszik, de vajjon meg tudott-e győzni akárkit is? Bosszássá szavazás alá a kérdést.

— Ez a bosszúságnak a demokráciája, — mondta Lagune. — Általános titkos szavazás az igazság eldöntésére, ugyebár?

— Ön egyszerűen elcsavárja az igazságot, — felelte Smithers. — Amit mondott, annak semmi köze az igazsághoz.

... Lagune felhevülve, de vidám hangulatban ment lefelé a lépcsőn, mikor Lewisham utólérte őt. Lewisham halvány volt és lihegett, de Lagune, akit a lépcső mindig kifárasztott, nem vette észre a fiatal ember szokatlan kedélyállapotát.

— Érdekes vita volt, — lihegte Lewisham, — nagyon érdekes vita volt.

— Nagyon örvendek, ha Ön is úgy találta, — mondta Lagune.

Szünet következett. Utána Lewisham szinte kétségbeesetten bökte ki:

— Az a fiatal lány... az ön gépirónője... Teljesen elfulladva félbeszakította a mondatát.

— Nos? — kérdezte Lagune.

— Médiüm vagy ilyesvalami ő is?

— Hogy médiüm-e? — elmélkedett Lagune. — Nem médiüm, biztosan tudom, hogy nem. De miért kérdezi?

— Azért, mert feltűnt nekem...

— Bizonyára a szeme tűnt fel Önnek. Chafferynek a mostoha leánya, különös természet, de kétségtelenül meg van benne a hajlamosság, hogy médiüm legyen. Furcsa, hogy ez önnek is feltűnt. Annál különösebb, mert az arczáról ítélve, én is úgy véltem, hogy van benne valami szellemi szerűség.

— Micsoda?

— Szellemi szerűség, ami azonban még nincsen kifejlődve. Egyszer vagy kétszer én is gondoltam erre. Nemrégiben Chafferyval is beszéltem róla.

— Beszél róla?

— Igen. Ő is szeretné a benne esetleg rejlő tehetségeket kifejleszteni. De a kezdet, mint tudja, kissé nehéz.

— És ön azt hiszi, hogy a leány nem akarja?

— Ezidőszerint nem. Jó leány, de ebben a dologban kissé félénk. Ilyen dolgokban gyakran lehet bizonyos tartózkodást, valami furcsa érzést tapasztalni, amit esetleg szerénységnek is lehet nevezni.

— Értem, — mondta Lewisham.

— Ezt azonban rendszeren le lehet küzdeni. Nem adom fel a reményt.

— Nem, — mondta Lewisham röviden. A

lépcső aljára értek. Lewisham habozott. — On egész tömeg új gondolatot adott nekem, — mondta látszólagos fesztelenséggel. — Az érvelésének a módja, — tette hozzá, a cikkre utalva, amelyet Lagune odafönt mutatott.

— Nagyon örvendek, hogy ön nem tanúsít olyan türelmetlen magatartást, mint Smithers úr, — mondta Lagune. — Nagyon örvendek. Egy vagy két könyvet kölcsön kell adnom önnek, ha ugyan az itteni magolástól marad rá ideje.

— Köszönöm, — felelte Lewisham kurtán, mikor elvált Lagunétól. Érdeklődést mutató

* Londonban a város keleti részén vannak az olesó üzletek. Fordító.

VATINIUST, A MAGYAR DERBY ELSŐ NYERTÉSÉT, TENYÉSZTŐJÉ, LUCZENBACHER PÁL A BÍRÓI PÁHOLY ELÉ VEZETI.

AZ ELSŐ MAGYAR DERBY-VERSENY ALAGON.

arczkifejezése hirtelen megváltozott és barátságatlan színezetet öltött.

— Atkozott legyek, ha leküzdí a tartózkodást, — mormogta Lewisham magában.

XV.

Szereltem az utcán.

Lewisham nem volt egészen tisztában, hogy mi szándéka volt tulajdonképpen, mikor félre akarta vezetni Lagunét s általában az egész helyzettel nem volt tisztában. Agyának logikai műveletei, érzelmi és képzeleti valami sajtóságot dobálózó játékot űztek vele. Nagy dolgok látszottak lebegni fölötté, de ezekből tényleg csak annyi történt meg, hogy estéről estére Ethelt hazakísérte, hogy pontosak legyünk, hetvenkilenc estén át. Novemberben és decemberben minden este, egyetlenegy kivétellel, mikor a messze keletre* kellett mennie, hogy felöltött vásároljon magának, megvárta és hazakísérte őt. Minden egyes alkalommal különös, befejezetlen valami volt ez a séta, mely esténként a bizonytalan sóvárgások tömegével kezdődött és kivétel nélkül mindig az elkedvetlenedés nyomasztó hangulatával végződött. A séta csaknem teljes pontossággal öt órakor Lagune lakása előtt kezdődött és rejtelmes sötétségben egy lecsúszott alapzatú és izléstelen műkö faragásokkal díszített házból álló claphami mellékutca sarkánál ért véget. Ennek az utcának végén tűnt el minden este Ethel a sűrű ködben és félhomályban egy halványárgán világító gázlámpa mögött, Lewisham pedig megvárta az eltűnését, utána sóhajtott és megfordult, haza, a lakása felé.

Beszélgettek erről és arról, felületes módon a saját személyükről, körülményükről és izlésükről, de mindig volt valami, mindig maradt valami, amit ki nem mondtak, nem

közöltek egymással, ami mindennek megszüntette a valószínűségét és az őszinteségét.

Mégis abból, amit beszélgettek, Lewisham némi bizonytalan fogalmat kezdett alkotni az otthonról, ahonnan Ethel jött. Cseléket minden esetre nem tartottak s az anya gyakran vergődött, rettegett és siránkozott az anyagi bajok közepette. Néha délután vagy este fecsegőre változott. „Anyja néha így szokott beszélni.” A házat csak ritkán hagyta el. Chaffery mindig későn kelt fel s néha napokra eltávozott. Szűkmarkú volt, csak huszonöt shillinget adott hetenkint a háztartásra s ennek az összegnek az elégtelensége a hét végén nagyon gyakran érezhető volt. Úgy látszott, hogy anya és leánya kevéssé rokonszenveznek egymással; az özvegy nagyon könnyelmű volt s albröljével, Chafferyval kötött házassága nehezen felejthető szöbeszédre adott alkalmat. Annak idején Ethel azért küldték Whortleyba, hogy megkönnyítsék a házasságot, ezzel akarván tetteket enyhíteni. Ezek azonban elmúlt, távolban elvesző s ködszerű dolgoknak tűntek fel a hosszú, rosszul világított külvárosi utca legvégén, mely esténként Ethel elnyelte. A séta, a leányt körülvevő meleg, fény és mozgás, csengő, finom hangja, kezének érintése, ez volt a valóság.

A LÓVAREGYLETI TAGOK PÁHOLYA.

A NYUGATI PÁLYAUDVAR JEGYPÉNZTÁRÁNÁL A DERBY NAPJÁN.

A II. HELYEN.

Chafferynak és csalásainak árnyéka néha halványan, de néha feketén és bántóan borult ezekre a dolgokra. Ilyenkor Lewisham izgatott lett, szentimentális emlékei háttérbe szorultak s olyan kérdéseket vetett fel, melyek

a kétkezes örvényének szélén mozogtak. „Segített-e” Ethel valaha neki? Nem, jelentette ki a leány. Azután hozzátette, hogy mindössze odahaza „ült le” egyszer-kétszer, hogy kiegészítse a kört. Többé azonban már

nem fog segíteni. Ezt megígéri, ha szükség van ígéretre. Elég rettenetes volt, ami odahaza történt a Lagune-est fejleményei után. Az anya mostohaapjának pártjára állt és együtt szidták őt. De hát volt rá ok, hogy őt szidalmazzák?

— Bizonyára magát nem lett volna szabad szidalmazni, — mondta Lewisham.

Lagune, mint Lewisham megtudta, három napig boldogtalan és nyughatatlan volt a seance után, véget nem érő és fárasztó monologokban merült el, melyeknek Ethel volt az egyedüli hallgatója — heti huszonegy shilling fejében. Azután rászánta magát, hogy Chafferynak alapos leczkét ad gyászos eredményű becstelenségéért. Igazában azonban Chaffery adta a leczkét. Csak ismerte volna előbb, Smithers eszén bizonyára túljárt volna egy okosabb fő, mint Lagune, harsogta túl Lagune selypítő hangját.

Chafferyról és ezekről a dolgokról Ethel nem szeretett beszélni. „Ha tudná, hogy milyen kellemes volna mindezt elfelejteni,” — szokta mondani, — „hogy egy időn csak mi ketten legyünk egyedül.” „Mi haszna van, ha ezeket a dolgokat firtatja?” — szokta kérdezni, ha Lewisham nagyon szorongatta. Lewisham ugyanis néha nagyon is firtatta ezeket az ügyeket, bár hasznát csakugyan nehéz lett volna kimutatni. Így a tényleges viszonyról alkotott fogalmait hézagok maradtak, bár a hetek egymásután teltek el.

A hatvankilenc este azonban csodálatosan változatos volt, mint arra későbbi életében visszaemlékezett. Voltak párázatos és esővel permeterző esték, majd sűrű ködök gyönyörűséges, elszigetelő, szürkésfehér légi fátyolok, melyek a járdának minden yardját zárt szo-

A NAGYTRÜBÜN KÖZÖNSÉGE EGYIK FUTAM ALATT.

AZ ELSŐ MAGYAR DERBY-VERSENY ALAGON.

bá várasztották. Mert valóban nagyszerűek voltak ezek a ködök és igazi gyönyörűség telhetett bennük, mikor két fiatal személy nem tette ki magát mások gúnyos mosolyának, ha kart karba öltve haladt gyors léptekkel s az egyik ezer bizalmaskodó, sokat jelentő dolgot merészeltetett s mindenféleképpen cizrogathatta és nyomogathatta a másiknak kis kezét, a mely kis kéz egyébként alaposan megfoltozott olcsó bőrkeztübe volt bebujtatva. Ilyenkor közelebb éreztek magukat ahhoz a csalóka valamihez, a mi összefűzte őket. Az utcák keresztveződésének veszedelméi, a sötétből meglepetésszerűleg kiemelkedő házak, a fuvaros köcsik, a lovak fejénél lámpával, az utcai lámpások, a közelben piszkos, füstös narancsfényű és hűz lépés távolságról az áthatlan homályban eltűnő lángjukkal pedig parancsolólag szükségessé látszottak tenni egy gyengéd fiatal hölgynek a védelmét, a ki egyébiránt már három telnek a ködön vergődött át szomorú magaragyatottságban. Azonfelül a ködben a merész vállalkozás gyönyörűségének érzetével végig lehetett menni a csendes utcán, a hól a leány lakott, egészen házuknak a lépésőjéig.

A ködöket rövidesen kemény fagy, csillagfényes és holdvilágos éjszakák váltották fel, mikor a lámpák kemény, sárga, drágaköves módjára szikráztak s csillogásuk és a kirakatablakok fénye metsző és fagyos volt és még a csillagok is — sugárzás helyett ezt a kifejezést is lehetett volna használni — hangtalanul ropogtak. Ethelnek könnyebb kabátját asztrakán-utánzattal díszített télikabát váltotta fel, kalapját pedig kerek asztrakán-sapka; szeme hideg fényben ragyogott és fölötte haját fehères dörvirág lepte be. Mindez igen hangulatos volt, de az út volt hazáig nagyon rövid s a Chelsea és Clapham közötti távolságot meg kellett tudni, először kis kitéréssel a mellékutczákba, majd mikor az első hópihéek jeleztek karácsony közeledtét, újabb kerülökkel a King's Roadra, sőt néha a Brompton Roadra és Sloane Streetre, ahol a kirakatok ünnepi díszszel és mindenféle szórakoztató dolgokkal voltak tele.

Ekkortájtban, a legteljesebb megfontoltság körülményeinek közepette, Lewisham úr titokban huszonhárom shillinget adott ki száz fontjának maradványaiából és egy kis, gyönyörű kék kirakott aranygyűrűt vásárolt Ethel számára. Szükségét érezte, hogy az ajándékozást megfelelő szertartással járassa végre s a havas, ködbe borult Common sarkán lehúzta Ethel keztyűjét és a gyűrűt az újjára csuszította. Utána pedig lehajolt, hogy a hidegtől kivörösödött újjára csókot lehessen, az egyik tintafoltos köröm közelében.

— Ostobák vagyunk, — mondta Ethel. — Ugyan mire számíthatunk?

— Várjon, — mondta Lewisham és hangja tele volt határozatlan ígérettel.

Utólag gondolkozott ezen az ígéreten és egy következő estén jobban a részletekbe bocsájtkozott s kifejtette Ethel előtt mindazokat a fényes lehetőségeket, melyeket el tudott képzelni egy south-kensingtoni diák számára: iskolaigazgató, tudományos szakiskola, közoktatási szakfelügyelő, magántanár, sőt még egyetemi tanár is. És azután, azután... Mindezeket pedig Ethel szívesen, de hitetlenül hallgatta s az álmodozások félelemmel vegyes gyönyörűséggel töltötték el.

A gyönyörű kék kirakott gyűrűnek a felhúzása Ethel újjára minden esetre csak üres szertartás volt, mert a gyűrűt Ethel sem Lagune házában, sem otthon nem viselhette és így egy kis fehér selyemszalagra fűzte és a nyakában hordta, „közel a szívéhez”. Lewisham ettől lüktető melegt érzett, „közel a szívéhez.”

(Folytatása következik.)

KÖZGAZDASÁG.

Az «Utmutató» új füzet. A régi jó vasuti «Utmutató»-t, a magyar és bennünket közvetlenül érdeklő vasuti vállalatok menetrendkönyvét sikerült ismét az utazó-közönség kezébe adni, s a július-augusztusi füzet most jelent meg. Az «Utmutató»-ban a vasutak legújabb menetrendje kívül benne

van valamennyi díjszabás, továbbá kimerítő tájékoztatást nyújt a menetdíj-mérséklésekről is. A kötet ára 50 korona.

**Hiszek egy Istenben,
Hiszek egy hazában.
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.**
Amen.

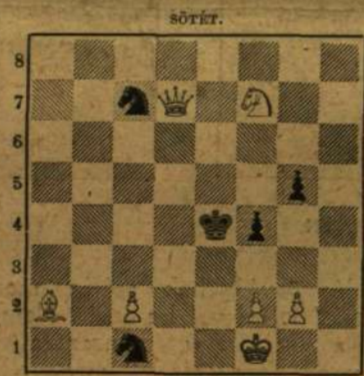
HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közeli napokban: Farkasfalvi Wieland Artur báró, Szepes vármegye nyug. főispánja, 76 éves korában, Szepes megyében. — Gridi-Papp Imre dr., kir. kuriai bíró és a szabaddalmi felsőbbrendűség ülnöke, ötvenöt éves korában, Budapesten. — Dingha Béla dr. f. öv. ügyvéd, a ki írói munkásságával is kitűnt, ötven éves korában. Elnöke volt a Felvidéki Ligának, egyik agilis vezetője a Területvédő Ligának stb. Budapesten. — Pálkay Imre, a kunszentmiklósi ref. főgimn. okl. rendes tanára és főszentelt lelkes, ötvenöt éves korában Kunszentmiklóson. — Herczegy Viktor kir. járásbíró Budapesten. — Gerő Antal, a Magyar Távirati Iroda munkatársa, hatvanhat éves korában Budapesten. — Gruner Ede, a Hangya szövetkezet aligazgatója hatvanéves korában Budapesten. — Fülöp Artur ny. altábornagy Budapesten. — Szabó Lajos dr., Székelyudvarhelyről menekült rendőrkapitány, a budai Új-Szent János-kórházban.

Özv. felpfestesi és vízszentgyörgyi Makray Lászlóné, szül. galánthai Esterházy Imre grófnő. Több jótékony intézmény elnöknője volt és főleg a háború alatt rendkívül sokat tett Erdély szükkölködjéért, Kolozsvárt hatvanegy éves korában. — Szántóházi és dénesfalvi Szánthó Gyuláné, született pilisi Ney Elma hatvankilenc éves korában Budapesten.

SAKKJÁTÉK.

3180. számú feladvány dr. Kissling G.-tól, Bréma.

Világos indul és a második lépésre mattot ad.

- V18. 3176. számú feladvány megfejtése.
- V19. A 3177. számú feladvány megfejtése.
- V20. A 3178. számú feladvány megfejtése.
- V21. A 3179. számú feladvány megfejtése.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 1921. évi 10-ik számában megjelent képtalány megfejtése: Csak annak van becsé, a mi ritkán történik.

Felolós szerkesztő: HOITSY PÁL. Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11. Lapkiadó tulajdonos: Franklin-Társulat IV., Egyetem-u. 4.

Bélyeggyűjtőkkel

cserélek, adok debreceni Zóna I. és II. kibocsájtást, különlegességeket is. SPRINGER J., Debrecen, Fő-u. 38. sz.

A BOLDOGÁGHOZ NEM KELL SOK, KÉT PÁR

Berson GUMMIAROK

Földes Margit-crème szappan, poudert legjobban a világon!!
Mindenütt kapható

PÁLINKAFŐZŐÜSTÖK
zsirolvasztó- és mosóüstök vörösrézből.

Vermorel-rendszerű szőlőpermetezők. Szénkéneszűrők. Féműző alkátételek gumiműből és szigetecsből. Szőlőüstök és pések. Kárpintamorszolók és darálóok. Répavágók és szecskavágók.

Rézálice, rafia, kámpor, rézhémpor és kámporalkátételek minden kapható.

SZONTÁGH PÁL
réz- és szecskavágógyár
Budapest, IX., Üllői-út 19. sz.

MÉRNÖK-AKADÉMIA
WISMAR a. d. Ostsee
Tájékoztatóval szolgál a Titkárság.

JÓ PAJTÁS
BENEDEK ELEK GYERMEKUJSÁGA

a szívet-lelket nemesítő történetek, mesék, versek, ismeretgazdagító olvasmányok valószínű kincsesháza.

Rendes munkatársai: Váradi Antal, Vargha Gyula, Lampérth Géza, Kürthy Emil, Ávar Gyula, Feleki Sándor, Mihályffy Fái Lenke, Berényi Lászlóné, Tábori Kornél, Kozma Imre, Csanády Sándor, Székely Nándor, Jókay Lajos stb.

Állandóan közöl a régi nagy magyar és idegen költőktől a gyermekifjúságnak való költeményeket.

A JÓ PAJTÁS-t a Franklin-Társulat (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.) adja ki.

Előfizetési ára negyedévre 25 korona. Egyes szám ára öt korona. Mutatványszámot kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal.

Hirdetések felvételnek

BLOCKNER I.
hirdető-irodájában,
Budapest, IV., Semmelweis-u. 4

14. SZÁM. 1921. (68. ÉVFOLYAM.)
SZERKESZTŐ: HOITSY PÁL.
BUDAPEST, JULIUS HÓ 24.

Szerkesztőségi iroda: IV., Vármegye-utca 11. Előfizetési ára: a július-szeptemberi évfolyamra 60 korona. Kijelentés: a július-szeptemberi évfolyamra 60 korona. Megjelenik havonta kétszer. — Egyes szám ára 12 korona. Külföldi előfizetésekre a postailag megállapított viteldij is esatolandó.

PEDLOW KAPITÁNY, AZ AMERIKAI VÖRÖS-KERESZT-EGYESÜLET MEGBIZOTTJA, A BALATON-SZABADI GYERMEK-SZANATORIUMBAN ÜDÜLŐ GYERMEKEK KÖZT.